

Lokal utvecklingsplan för Marmorbyn med närområde

Vingåkers kommun, Södermanlands län

Så här vill vi utveckla vår bygd

Här står vi idag

Marmorbyn ligger endast 12 minuter ifrån Katrineholms center med bil och 15 minuter ifrån Vingåkers center. De flesta invånarna i arbetsför ålder arbetar i Katrineholm, en del i Vingåker och ett fåtal utanför tätorterna. Då i stort sett alla hushåll har tillgång till bil idag ser vi inget större behov av en utökad service vad gäller t.ex. sjukvård och äldreboende. Men det finns nu ett privat initiativ till att starta upp en servicebutik. Den kommer då att byggas centralt i byn. En utökad busstrafik är också efterfrågad då alla inte har tillgång till eller möjlighet att använda bil som transportmedel vid alla tillfällen då transport till eller från tätorterna är önskvärd.

I Byn finns en förskola och en skola upp till och med årskurs 6. Att dessa finns kvar och utvecklas är av yttersta vikt för Marmorbyns utveckling. Kommunen har beslutat att en ny skola ska byggas vilket vi ser fram emot.

Under de senaste åren har ett flertal familjer byggt hus och antalet lediga tomter har kraftigt minskat. Det ser vi som ett bevis på att Marmorbyn redan idag har något att erbjuda som många uppskattar. Ett flertal av de nya husägarna är unga barnfamiljer.

Här finns också en aktiv bygdegårdsförening som äger en bygdegård. Föreningen har ett flertal återkommande aktiviteter som engagerar både gammal och ung. En evenemangsgrupp har nyligen startat upp vilka skapar och genomför olika aktiviteter såsom filmaftnar, påskfirande och midsommarfirande. I bygdegården har föreningen också skapat ett bygdemuseum som berättar om ortens historia.

Vår idrottsförening, Gropptorps Idrottsförening (GIF), bedriver olika typer av sport men är också engagerade i generella aktiviteter.

En småbåtshamn etablerades av byns båtförening för ett antal år sedan och är aktiv.

Facebookgruppen för Marmorbyn används flitigt som kommunikationsmedel och där tas olika initiativ till aktiviteter. Promenadloppis, skattjakt för barn och fritidsgård är några exempel på aktiviteter som skapats av initiativrika marmorbybor.

Marmorbyns utvecklingsgrupp skapades för ca 4 år sedan och vi kan idag se några resultat av vårt och kommunens samarbete. Det här arbetssättet har varit bra för oss men också för kommunen vilken under de gångna åren skapat processer som ska stödja men också till viss del styr utvecklingsarbetet i Vingåkers tätorter.

Vad har vi uppnått fram tills nu?

I Marmorbyn kan vi glädja oss åt följande resultat:

1. Tennisbanan rustades upp med hjälp av bidrag ifrån kommunen.
2. Efter digert arbete har vi till sist fått igenom sänkt hastighet inom Marmorbyn till 40 km/timme från 50 km/timme samt att hastigheten strax innan Marmorbyn sänks från 70 km/timme till 60 km/timme. Detta har varit möjligt att genomföra då vi har fått bra stöd ifrån kommunen och då främst ifrån kommunens trafikansvarig.

3. Badplatsens parkering har fått ett ansiktslyft och nya skyltar. Ett nytt lågt staket har installerats och en utglesning av buskar och träd ger oss nu mer sol och en luftigare badplats. Nya bryggor finns på plats och ny sand har vi fått i flera omgångar. En skylt som säger "Ej hundbad" vilket då gäller under viss angiven tidsperiod.
4. En fin gångväg har anlagts mellan badet och båthamnen.
5. En ny lekplats finns idag vid lilla bollplanen.
6. En grillplats finns också där i anslutning till lekplatsen.
7. Kälkbacken mellan fotbollsplanerna har fått ett lyft.
8. Upprustning av vårt gamla så kallade "Eljusspår" pågår och en bro med ramper kommer att vara färdig i sommar. Tillgängligheten kommer då att kraftigt öka.

Hur arbetar vi för att kunna genomföra önskad lokal utveckling?

Genom ett lokalt engagemang där vi tillsammans med kommunen, länsstyrelsen, vägverket och andra offentliga organisationer skapar projekt som kan förverkligas genom offentlig finansiering. Våra engagerade lokala projektledare ska vara drivande och leda, alternativt vara aktiva deltagare vid genomförandet av projekten. Många berörda invånare är beredda att vara operativa inom rimliga gränser. Finansiering av projekten räknar vi med att våra samarbetspartners inom de offentliga organisationerna ska finna åt oss.

Så här har vi arbetat

Efter kommunens informationskväll våren 2018 i Läppe, där man berättade om Vingåkers landsbygdsstrategi, bildades en liten utvecklingsgrupp. Gruppen, tillsammans med representanter för organisationen "Hela Sverige ska leva", beslöt hur vi skulle gå tillväga för att engagera bygdens invånare och att få dem att aktivt delta i bygdens utveckling. Alla invånare bjöds in till en träff i bygdegården för att tillsammans ta fram förslag på förändringar, förbättringar och aktiviteter som kan göra livet än mer njutbart i Marmorbyn och därmed också öka antalet invånare i framtiden.

Mötet resulterade i ett stort antal förslag vilka sedan har presenterats för representanter i kommunen. Nästa steg blev att förankra utvecklingsgruppens utkast till utvecklingsplan för Marmorbyn hos invånarna. Utvecklingsgruppen består idag av 8 personer vilka är engagerade och drivande i olika projekt. Antalet personer kommer att variera beroende på hur många projekt som aktiva eller under uppstart. Alla projekt ska ha minst en representant i utvecklingsgruppen.

Beslut togs att arbetsgruppen (alla i utvecklingsgruppen och i projektgrupperna) skulle tas in under bygdegårdsföreningens "tak" och fungera som en arbetsgrupp i bygdegårdsföreningens regi vilket har skett. Utvecklingsgruppen agerar som sammankallande till stormöten och som länk mellan utvecklingsgruppen, projektgrupperna och kommunen. Även de organisationer som kommunen har valt att arbeta med för att driva kommunens utveckling av landsbygden och andra organisationer som projekten kan behöva stöd ifrån ingår. Inom ramen för utvecklingsgruppen skapas tillfälliga projektgrupper som drivs av Marmorbybor, speciellt intresserade av respektive projekt, och därför har en drivkraft att komma i mål. En projektgrupp kan bestå av en eller flera personer.

Bygdeprofil

Kulturmiljö & Bygdens Historia

Marmorbyn är en tätort i Vingåkers kommun vid sjön Kolsnaren mellan Katrineholm och Vingåker i Södermanland. Under de senaste 10 åren har antalet invånare inte varierat stort. Vi har varit ca 650 personer +/- 5 % men under de senaste åren har vi sett en stadig tillväxt av nya bostäder vilket borde resultera i fler invånare.

Byn byggdes upp kring brytningen av gropptorpsmarmor och redan under 1100–1200 talet hämtade munkar från Julita kloster marmor från området för att bränna till jordbrukskalk. Från 1860 bröts här också marmor för användning som byggnadssten. Under 1900-talet förädlades produktionen för tillverkning av fasadbeklädnader, trappor, golv och mortlar. Marmorbyn började byggas 1937 av Gropptorps Marmor AB för att erbjuda bostäder till sina då omkring 120 anställda. Verksamheten lades ner på 70-talet. Ett marmorium öppnades i Marmorbyns bygdegård 2017.

Tillväxt och utbredning

Marmorbyns tätort stod under en lång tid stilla vad gäller nybyggnation. Ett större antal tomter skapades under början på 90 talet men intresset för dessa var svalt fram till 2010. Då en nybyggnation blev av. Därefter har många av de tillgängliga tomterna bebyggts och kommunen planerar nu att skapa ett nytt område med ett större antal tomter i kanten av byn. Ett flertal hus har byggts ut och moderniserats för att bättre anpassas till dagens behov. Vi ser med tillförsikt på framtiden men en förutsättning för tillväxt är att skolan och förskolan får utvecklas vidare då det är främst unga barnfamiljer som flyttar in. För att bli än mer attraktivt som alternativ för inflyttning är det viktigt att vi sätter barn/ungdomars behov högt när det gäller möjligheter till lokal stimulering och utveckling. Utanför tätorten finns det många välvårdade äldre bostäder som ligger mitt i naturen och ett flertal har stora ytor, äldre lador och uthus vilket gör det möjligt att ha egen häst på egen tomt eller strax i närheten.

Natur, miljö och övriga tillgångar

Med sjön Kolsnaren som gräns längs Marmorbyns utbredning åt Syd och åt norr sjöarna Låttern och Ölajaren ligger byn inbäddad i ett omväxlande landskap. Här finns stora skogar, odlade åkrar, hästhagar, rullstensåsar och berg i dagen.

Som ett resultat av detta finns det möjlighet att utöva många utomhusaktiviteter i närområdet. Här finns en golfbana, fotbollsplaner, ridleder, lämpliga cykelvägar, badplatser, fiske, båtliv och vandringsstigar för sommaraktiviteter. I Marmorbyn finns även en tennisplan som drivs av den lokala idrottsföreningen. För vinteraktiviteter finns slalombacke, skidspår, naturisar för skridskoåkning men också spolade isar. Tillgången på svamp och bär i skogarna är också riklig.

Statistik

Områdets befolkning har under de senaste 10 åren växlande ökat och minskat men hållit sig på samma nivå (ca 650). De flesta byggnader som är bebodda består av småhus. Bebodda lantbruksfastigheter utgör 8 % av alla bebodda fastigheter. Både den sammanräknade förvärvsinkomsten och den disponibla inkomsten ligger över rikets nivå. 88 % av de som arbetar pendlar ut från området. 65 % av dessa arbetar i Katrineholms kommun.

Framtidsvision

Vi ser en tätort som växer i lagom takt och därmed får ett större underlag för olika typer av lokal service. Dessa kommer att drivas av privata intressen men också av Vingåkers kommun. Kommunen kommer även att, i samarbete med kringliggande kommuner, region Södermanland med fler, kunna erbjuda en utökad service.

Prioriterade utvecklingsområden

1. Utveckla badplatsen (projektgrupp finns)

- o *Varför: Badplatsen är en viktig attraktion för Marmorbyn men brister i skötsel*
- o Bygg ut bryggan med en förlängning rakt ut i sjön **(Delvis klar)**
- o Lägg i bryggor och öppna för bad redan första veckan i maj
- o Sätt upp stolar och bord **(klar)**
- o Parkeringen behöver ett lyft **(Delvis klar)**
- o Mota bort Kanadagässen (Finns medel att spraya på gräs som fungerar?)
- o Säkra att livbåt och livboj alltid fins på plats
- o Installera en utedusch
- o Toaletter önskas (i dag finns utedass)
- o Aktiviteter för de små t.ex. gungor, "bilgungor"
- o Sätt upp en skylt som säger "Ej hundbad" **(Klar)**
- o Ta ner träd och buskar för att öka ljus och rymd **(Klar)**

Projektgruppens arbete fortskrider och gruppen förväntar sig att fler av ovan punkter kommer att senare genomföras. Samarbetet med kommunen fungerar bra och man har skapat direktkontakt med ansvariga i kommunen.

2. Dra ner hastigheten på genomfarten men också i Marmorbyn (projektgrupp finns)

- o *Varför: Vi behöver minska riskerna för personskador och binda ihop norra och södra delen av Marmorbyn*
- o Dela av Ekebergsvägen strax väster om förskolan
- o Sätt ut blomsterlådor eller annat passande som smalnar av vägar
- o Sänk hastigheten för genomfart till 40 km/timme **(Klart)**
- o Sänk övrig hastighet till 30 km/timme
- o Nytt övergångsställe vid utfarten ifrån förskolan
- o Komplettera med trottoarer längsmed genomfartsvägen

Vingåker kommun: Det pågår en process kring trafikfrågor i Marmorbyn, där ett flertal träffar skett med kommunens trafikingenjör som genomfört mätningar och som ser över vilka möjligheter som finns för åtgärder. Arbetet fortsätter och det som är positivt är att sträckan genom Marmorbyn nu finns med som åtgärd i Länstransportplanen.

Projektgruppen fortsätter sitt arbete tillsammans med kommunen.

3. Bygg ett 3 km löspår med elbelysning (Projektgrupp finns)

- o *Varför: Vi är många som saknar ett löspår idag och vi behöver alla motionera mer*
  - o *Troligtvis behöver kommunen samarbeta med privata markägare för anläggningen*
- Vingåker kommuns svar:** Bra synpunkter att få med i LUP. Intressant projektidé om intresse finns lokalt att driva frågan. Kommunen kommer inte att bekosta och driva elbelysning på annans mark. Kommunen har ingen lämplig mark och kommer heller inte att investera i mark för ändamålet då kapital idag saknas för den typen av investeringar.

Projektgruppen kämpar vidare och efter det att bäverdammen försvann arbetar man nu för att återskapa den gamla löparslingan. Kontakt har tagits med de två markägarna vilka nu har gett sitt tillstånd för att vi iordningställer det ursprungliga löspåret och bygger två nya broar. Projektgruppen siktar nu på att arbetet ska genomföras under 2022 så att det är möjligt att gå/springa runt spåret genom att utnyttja en bro till att börja med. Arbetet kommer sedan att fortsätta även under 2023 med målet att även barnvagnar, med viss möda, ska kunna tas med runt. Idag är spåret rätt ojämnt då motorcyklar har kört sönder delar av det. Vi kommer därför att sätta upp skyltar, i samråd med markägarna, som påpekar att terrängkörningslagen för fordon gäller och att överträdelse kommer att beivras.

4. Skapa en cykelterrängbana för barn (GIF) (Projektgrupp finns)

- o *Varför: Många barn är intresserade och tränar idag i Katrineholm. Populär aktivitet med potential.*
- o *Vi har föreslagit kommunen att den ska anläggas i anslutning till fotbollsplanen, skissat upp hur den då kan anläggas och även begärt investeringsbidrag.*

Vingåker kommuns svar: Bra synpunkter att få med i LUP. Intressant projektidé om intresse finns lokalt att driva frågan.

Projektgruppen väntar på svar ifrån kommunen.

5. Kompletterande belysning på Marmorvägen (projektgrupp finns)

- o *Varför: Många kvällsvandrar runt byn men då belysning saknas på en del av sträckan är det viss risk för påkörning, fotvrickning mm. Vissa avstår promenaden då det känns obehagligt med det kompakta mörkret.*
- o *Vingåkers kommuns svar: 2020: Kommunen investerar inte i gatljus när ingen bor längs sträckan och heller inte längs vägar som inte tillhör kommunens ansvar.*

Projektgruppen arbetar vidare med frågan och kommer att föreslå ett samarbete mellan GIF och kommunen vilket bygger på att GIF har ett flertal ljusstorn som skulle kunna användas av kommunen för del av sträckan.

6. Skapa ett utegym (GIF) (Projektgrupp finns)

- o *Varför: Vi behöver alla aktivera oss fysiskt*
- o *Ett utegym kan byggas på lämplig plats (vid idrottsplatsen eller vid båthamnen?)*

Vingåker kommuns svar: Bra synpunkter att få med i LUP. Intressant projektidé om intresse finns lokalt at driva frågan. Lämplig plats skulle kunna vara mellan båtklubbens vändplats och Sörmlands vattens pumphus.

Projektet står idag stilla men planerar att senare presentera ett basförslag för invånarna och bjuda in fler till att delta i utvecklingen av ett utegym som troligtvis kommer att ligga i närheten av båtklubbens vändplats och ovan stigen.

7. Bygg om och modernisera gamla reningsverket vid badplatsen (Badplatsprojektet driver även detta projekt)

- o *Varför: Sänker badplatsens kvalitetsnivå genom att se usligt ut och luktar inte fräscht*
- o Finns modernare lösningar för pumpstationer
- o Kan bli mindre, lukta mindre och se fräschare ut
- o Badplatsen kan då bli mer attraktiv även för invånare i närområdet

Vingåker kommuns svar: Reningsverket ägs av Sörmland Vatten.

Projektgruppen har kontakt med Sörmland Vatten vilka hade i budgeten för 2021 att snygga upp pumphusets fasader. Detta skedde inte.

Projektgruppen jobbar vidare med projektet.

Andra utvecklingsområden att arbeta vidare med

8. Cykelväg till Katrineholm (ingen aktivitet idag)

- o *Varför: Vägen är smal och många fordon åker med hög hastighet*
- o Om man drar den ner och förbi Baggetorp så får fler glädje av den

Vingåker kommuns svar: Bra synpunkt för kommunen att ta med till ÖP (Översiktsplan) som ska ta upp bland annat var cykelvägar bör byggas i kommunen.

9. Vård av vår del av Kolsnaren (en projektgrupp har skapats)

- o *Varför: Dålig genomströmning eftersom sjön växer igen*
- o Vass, näckrosor och annan växtlighet som bromsar upp vattenflödet bör tas bort
- o Muddring av delar kan vara en bra lösning
- o Skapa rening av dagvatten som tycks rinna orenat ut i Kolsnaren och påverkar vattenkvalitén negativt

Vingåker kommuns svar: Bra synpunkt att ta med i LUP. Intressant projektidé om intresse finns lokalt att driva frågan. Kommunen har börjat att samarbeta med Katrineholms kommun eftersom Näsnarens energirika vatten landar i Kolsnaren vilket påverkar Kolsnaren negativt. Katrineholm ser nu över hur man kan rena Näsnaren. Under våren 2021 skulle kommunen kalla till en information beträffande planer för Kolsnaren vilken också behöver "renoveras" men har skjutits på framtiden.

Projektgruppen vill vara aktiva och kunna påverka det arbetet så att Marmorbydelen inte glöms bort.

10. Ta hand om trädgårdsavfall (projektgrupp saknas)

- o *Varför: Idag dumpas ris och annat trädgårdsavfall på kommunens mark i närheten av bostäderna. Alternativet är att köra iväg avfallet till en officiell tipp vilket kräver en vagn, tid och transporten belastar miljön.*
- o En första åtgärd skulle kunna vara att sätta upp skyltar med "Förbjuden tippning av trädgårdsavfall på utsatta platser såsom vägen ner till båtbyggnan **KLART!**

- o Kommunen skulle kunna anvisa en lämplig plats där trädgårdsavfall kan lämnas och denna ska tömmas vid behov.

Vingåker kommuns svar: Kommunen har tagit bort ris och satt upp skyltar, som vi fått info om att de inte finns kvar samt att man ändå fortsätter att placera avfall. Kommunen föreslår att avfall fraktas bort igen, bättre skyltar placeras samt även går ut med en bredare information om förbudet att placera avfall på dessa platser. Övriga orter i kommunen hänvisas att återvinningscentralen med trädgårdsavfall, men en variant vi skulle kunna erbjuda är att det vid ett par veckor vår och höst kan placeras ut container lokalt.

11. Bättre bussförbindelser (Aktiv Projektgrupp saknas)

- o *Varför: Alla har inte tillgång till ett fordon privat*
- o Gäller främst till och från Katrineholm (Finns rapport från 2010 som diskuterar kapacitet mm. "Stadsbyggnadsplaneringen?". Borde finnas bussturer Katrineholm – Marmorbyn kl. 16:00 & 18:00)

Vingåker kommuns svar: Bra synpunkt att ta med i LUP för Marmorbyn, gärna med en helhetsbild över hur kommunikationer upplevs för flera olika målgrupper. *LUP-arna för samtliga orter kommer utgöra en grund när kommunen ser över hur kommunikationer behöver förbättras för hela kommunen.*

12. Hemsida för generell information om Marmorbyn, föreningsliv mm (Projektgrupp finns men pausats)

- o *Varför: Saknas en samlade neutral plats med information som vänder sig till Marmorbybor samt potentiella bybor*

Vingåkers kommuns kommentar: Kommunen planerar att skapa en hemsida där alla arbetsgrupper kan samlas och presentera sina orter/aktiviteter men med en gemensam struktur.

Projektgruppen väntar på att kommen ska presentera ett förslag.....